Bijlage detailopmerkingen 2027

Detailopmerkingen begroting 2027	
A. Wettelijke eisen budgetaanvraag	
Wettelijke eisen begroting NPO (1) Op grond van artikel 2.147, tweede lid van de Mediawet 2008 dient de begroting van de NPO in ieder geval te bevatten: a) een beschrijving van de wijze waarop door de NPO en de landelijke publieke media-instellingen invulling wordt gegeven aan het voorgenomen media-aanbod op de verschillende aanbodkanalen, met in achtneming van het bepaalde bij of krachtens deze wet; b) een overzicht van aard en aantal van de aanbodkanalen; c) - de financiële middelen die voor het volgende kalenderjaar nodig zijn om de voornemens met betrekking tot de landelijke publieke mediadienst te verwezenlijken - en een raming voor de daarop volgende vier jaar; d) een toelichting op de onderscheiden onderdelen en begrotingsposten; e) een beschrijving van de samenwerking met de regionale en lokale publieke media-instellingen en anderen.	Het Commissariaat heeft vastgesteld dat de in artikel 2.147, tweede lid van de Mediawet 2008 genoemde onderdelen volledig zijn terug te vinden in de begroting 2026, waarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten. De begroting bevat de financiële middelen die voor het volgende kalenderjaar beschikbaar zijn, en de totale exploitatiekosten in overeenstemming met de beschikbare middelen. De wettelijke begrotingseis - dat de begroting de financiële middelen bevat die voor het volgende kalenderjaar nodig zijn om de voornemens met betrekking tot de landelijke publieke mediadienst te verwezenlijken – wordt door de NPO ingevuld met de in de mediabegroting ter beschikking gestelde middelen[1]. In het licht van EMFA-wetgeving, die lidstaten verplicht dat de publieke omroep beschikt over adequate, voorspelbare en duurzame middelen, is begroten op basis van benodigde middelen ons inziens noodzakelijk. Het Commissariaat merkte eerder in zijn brief aan de minister[2] al op dat de een onderbouwing van het minimumbedrag voor adequate bekostiging van de publieke omroep ons inziens nodig is. Zoals opgemerkt in onze eerdere begrotingsadviezen, start ons inziens het inzicht in de benodigde middelen met het systematisch SMART formuleren van doelen en prestatieafspraken en een zichtbare koppeling tussen SMART doelstellingen en inzet van middelen. Sluitstuk is de transparante verantwoording van de inzet van bestedingen ten opzichte van begroting.

[1] Daarnaast incidentele reserves, omroepbrede middelen (uit distributieopbrengsten) en eigen bijdragen.
[2] Naar aanleiding van de uitvoeringstoets inzake de wijziging van de Mediawet houdende verlaging van de mediabijdrage.

Wettelijke eisen begroting NPO (2) Op grond van artikel 2.147, derde lid van de Mediawet 2008 dient de begroting van de NPO in ieder geval te bevatten: a) de financiële middelen voor de verzorging van het media-aanbod op de verschillende aanbodkanalen; b) de eigen inkomsten van de omroeporganisaties, de NOS en de NTR, die gebruikt moeten worden voor de verzorging van het media-aanbod; c) de financiële middelen voor het verspreiden van het media-aanbod op de verschillende aanbodkanalen; en d) de financiële middelen voor de uitvoering van de taken en werkzaamheden van de NPO.	Het Commissariaat heeft vastgesteld dat de in artikel 2.147 lid 3 van de Mediawet 2008 genoemde onderdelen volledig terug te vinden zijn in de begroting 2027, waarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten. De begroting van de NPO is de jaarlijkse budgetaanvraag van de publieke omroep met doelstellingen en ambities voor het komende jaar en de daarvoor benodigde financiële middelen. Per hoofdambitie heeft de NPO meerdere ijkpunten geformuleerd als meetbare indicatoren voor de uitvoering van de publieke taak. IJkpunten kunnen bijvoorbeeld prestatieafspraken, rapportage-afspraken of reservering van middelen betreffen. De ijkpunten zijn bedoeld om na te gaan in welke mate de publieke omroep voldoet aan de ambities uit het CBP, daarmee ontstaat een verbinding tussen de begroting en de Terugblik. In de begroting 2027 werkt de NPO de publieke mediaopdracht verder uit op basis van Concessiebeleidsplan 2022- 2026 (CBP) en de prestatieafspraken 2027-20283. De begroting bevat strategische speerpunten die aansluiten bij het strategisch kader van de omroepen en de NPO. Parallel aan de structurele korting van ruim 110 miljoen euro houdt de publieke omroep vast aan de centrale beleidskeuze om versneld te transformeren van een vooral lineair gerichte organisatie naar een meer digitaal georiënteerd mediabedrijf.[4] Dit wordt mogelijk gemaakt door delen van het traditionele lineaire aanbod, de overhead en de organisatiekosten terug te brengen. NPO Start, NPO Luister en online omroepplatformen zijn hierbij de strategische speerpunten.

[3] Met het ministerie van OCW is een addendum op de prestatieovereenkomst opgesteld, waarin voor de periode 2027–2028 vijf prestatieafspraken zijn aangepast en de prestatieovereenkomst voor het overige gelijk is gebleven.

[4] Bijbehorende ijkpunten zijn een jaarlijkse rapportage over NPO Start, NPO Luister en online bereik en minimaal 70% tevredenheid onder gebruikers NPO Start. Daarnaast benoemt NPO expliciet dat de strategische ambitie om een top-3 content- en streamingdienst te worden, zonder ijkpunt.

B. Reflectie op onze vragen uit het begrotingsadvies 2026	
Beperkingen adviestraject De afgelopen jaren constateerden we dat de begroting van de NPO sinds 2023 aanzienlijke verbeteringen heeft ondergaan: Zo heeft de begroting een duidelijker analysekader gekregen en maken de ijkpunten en normen beter inzichtelijk in welke mate de NPO haar doelen realiseert. Tegelijkertijd zien we in de begroting 2026 dat een deel van onze eerdere adviezen niet is overgenomen. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om ijkpunten en normen 'smart' en ambitieuzer te formuleren, wat volgens ons een belangrijke stap vooruit zou zijn. Dit kan uiteraard allerlei oorzaken hebben, maar dit roept bij ons de vraag op of het huidige adviestraject nog volledig aansluit bij de oorspronkelijke doelstellingen van de wetgever. Het huidige traject heeft daarnaast een procesmatige beperking. De doorlooptijd van het moment van aanlevering van de begroting tot het uitbrengen van het advies aan OCW is dusdanig krap dat het voor de NPO niet mogelijk is het advies van het Commissariaat te verwerken in de begroting van dat jaar. Gezien de wettelijke termijn van aanleveren van de begroting door de NPO aan het Commissariaat vóór 15 september, de wettelijke termijn van het aanleveren van het advies van het Commissariaat over de begroting vóór 15 oktober en de vaststelling van de bekostigingsbesluiten jaarlijks vóór 1 december. Bovendien staat de begroting 2026 nu al gepubliceerd op de website van de NPO. <u>Nu het bestel wordt hervormd lijkt het ons een geschikt moment om kritisch te kijken naar het adviestraject, zowel inhoudelijk als procesmatig.</u> We stellen voor om na te denken over vragen zoals: aan welke eisen moet de begroting voldoen om effectief te dienen als sturingsinstrument voor de publieke mediaopdracht, welke rol speelt de begroting bij het verantwoorden van de doelmatigheid van bestedingen, en hoe kan het advies van het Commissariaat doeltreffender zijn dan nu het geval is. Over deze onderwerpen gaan we graag met OCW en de NPO in gesprek.	**Reflectie** Zoals we in eerdere begrotingsadviezen hebben benoemd, heeft het Commissariaat vraagtekens bij de meerwaarde van ons begrotingsadvies in de huidige vorm. Daarom kiezen we voor begroting 2027 voor een compacter advies. Uit een nadere toelichting van de NPO hebben wij begrepen dat de begroting een kaderstellend beleidsstuk is, maar dat de begroting alleen voor de organisatiekosten als sturingsinstrument geldt. Sturing op de programmamiddelen vindt plaats met behulp van andere instrumenten, op basis van het mediajaarplan. In het wetsvoorstel verdwijnt de wettelijke adviestaak op de begroting van de NPO voor het Commissariaat. We denken daarom na welke vorm van toezicht van het Commissariaat passend is bij doeltreffendheid en doelmatigheid. Relevante vragen hierbij zijn: aan welke eisen moet het aanbodplan voldoen om te dienen als sturingsinstrument gezien de risico's van (de overgang naar) het herziene publieke bestel en de publieke mediaopdracht, hoe kan de NPO het inzicht in de benodigde middelen verbeteren en welke rol zou het transparant verantwoorden van bestedingen daarbij moeten spelen. **Toelichting in de begroting** Niet van toepassing

De begroting als sturingsinstrument In de huidige wereld van digitalisering, toenemende maatschappelijke tegenstellingen en druk op de journalistiek is de rol van de publieke omroep van groot belang bij het waarborgen van een betrouwbaar en pluriform media-aanbod. Tegelijkertijd staat de NPO voor de extra uitdaging om haar publieke mediaopdracht uit te voeren met minder financiële middelen. De begroting vormt hierbij een belangrijk sturingsinstrument: als startpunt van de planning- en control cyclus en als basis voor de financiële verantwoording helpt zij de NPO bij het realiseren van de publieke mediaopdracht. Terwijl de begroting 2026 als overgangsjaar wordt beschouwd, moet in de begroting 2027 de structurele bezuiniging van ruim €150 miljoen[5] voor het grootste deel worden ingevuld. Om deze trendbreuk te sturen en te verantwoorden over de daadwerkelijke ingezette middelen en behaalde resultaten, is inzicht nodig in de (verwachte) financiële effecten van strategische keuzes. Gerichte sturing is essentieel om de tijdige implementatie van de structurele bezuiniging te waarborgen en nagestreefde resultaten te realiseren met de geplande inzet van middelen. Het Commissariaat adviseert daarom om in de begroting 2027 naast de verwachte exploitatiekosten ook de besparingen tot een relevant niveau te specificeren en inzichtelijk te presenteren. Daarnaast kan het presenteren en toelichten van vergelijkende gerealiseerde cijfers per kostensoort uit de jaarverantwoording helpen om de haalbaarheid van de financiële middelen die nodig zijn en de bezuinigingen te onderbouwen.	**Reflectie** De toelichting in de begroting op de verwachte besparingen is kwalitatief en kaderstellend van aard. **Toelichting in de begroting** Oorspronkelijk wilde het kabinet-Schoof een structurele korting van ongeveer 160 miljoen euro op het budget van de publieke omroep opleggen. Het kabinet-Jetten heeft hiervan 45 miljoen euro teruggedraaid. Dit betekent dat de nog geplande besparing van 22 miljoen euro voor 2029 vervalt. De resterende 23 miljoen investeert de NPO in de programmering, om zo ruimte te creëren voor nieuwe programma's die passen bij de platformvisie. De NPO en de omroepen snijden in de organisatiekosten. De vergoeding die de omroepen hiervoor krijgen, wordt teruggebracht van 115 miljoen naar 100 miljoen euro. De NPO-organisatie zelf levert bijna 20 miljoen euro in, van 160 miljoen naar ruim 140 miljoen.
Het budget voor content dat specifiek voor on demand wordt gemaakt (verdeling lineair ca. 70% versus digitaal ca. 30%) lijkt niet in lijn met de strategie om de ambities on demand en online te versnellen.	**Reflectie** De NPO heeft in een gesprek met het Commissariaat aangegeven dat de te maken keuzes ten aanzien van de bezuinigingen sterk met de digitale transitie hebben te maken. De NPO heeft toegelicht dat door de digitale strategie een verschuiving plaatsvindt van lineair naar digitaal (100 miljoen euro in 2027) en wordt gefocust op het bereiken van onderbediende doelgroepen. In het genrebeleid vindt hierdoor een verschuiving van human interest naar fictie plaats.

[5] Begroting 2027: 111,7 miljoen euro

	Toelichting in de begroting In begroting 2027 is de verdeling tussen lineair en digitaal circa 60%/40%. Het budget voor on demand- en onlineprogrammering (budget voor NPO Start en NPO Luister) neemt met circa 100 miljoen euro toe. Tegelijkertijd komt in de programmeerstrategie meer nadruk te liggen op digitaal, onder meer door sterker in te zetten op 'Start-first-titels': fictie- en documentaire-titels die eerst op NPO Start verschijnen, voordat ze lineair te zien zijn.
In de begroting 2027 zal een nadere toelichting en uitwerking van de geplande besparingen worden gegeven, met een focus op organisatiekosten en efficiency. Deze uitwerking is gebaseerd op extern onderzoek dat in het voorjaar van 2025 werd uitgevoerd en dat de NPO samen met de omroepen verder uitwerkt.	**Reflectie** NPO heeft in een gesprek met het Commissariaat aangegeven dat de te maken keuzes ten aanzien van de bezuinigingen sterk met doelmatigheid te maken hebben. De NPO heeft toegelicht dat NPO BCG heeft ingehuurd die genre-specialisatie heeft geadviseerd om 40% van de bezuinigingsopgave op de mediabegroting te realiseren. In de uitwerking van de besparingsopgave is dit advies niet benut, omdat voor die invulling van de bezuinigingen bij de omroepen op dit moment weinig tot geen draagvlak bestaat. De vraag die opkomt is of dit advies bij de vorming van de omroephuizen - ook al zal deze niet op basis van genre-specialisatie plaatsvinden - alsnog actueel wordt. NPO heeft voor begroting 2027 voorgesteld om budgetvoordelen te bieden bij specialisatieafspraken. Een deel van de omroepen, bijvoorbeeld VPRO, is voor begroting 2027 wel akkoord gegaan met 'genrefocus'. **Toelichting in de begroting** Niet van toepassing.
De NPO stelt in 202610 een budget van €1 miljoen beschikbaar voor omroepbrede AI-projecten. Het Commissariaat merkt op dat deze belangrijke ambitie tot nu toe slechts als reservering van een middel is geformuleerd. Voor effectieve sturing op deze ambitie, mede vanuit het publieke belang, dienen de doelstellingen 'smart' geformuleerd te worden.	**Reflectie** Dit ijkpunt is conform begroting 2026 als reservering van middelen geformuleerd. **Toelichting in de begroting** De NPO borgt jaarlijks een budget van 2 miljoen euro voor innovatieve projecten en AI-versnelling.